

DE LACHVOGEL

Eerder verschenen van David Sedaris:

Van je familie moet je het hebben

Ik mooi praten

Eekhrn zkt eekhrn

6 tot 8 zwarte mannen

Wanneer je omringd bent door vlammen

Steek je familie in de kleren

David Sedaris

De lachvogel

Vertaald uit het Amerikaans door
Boukje Verheij, Gerda Baardman en Lidwien Biekmann

Lebowski Publishers, Amsterdam 2013

Oorspronkelijke titel: *Let's Explore Diabetes with Owls*
Oorspronkelijk uitgegeven door: Little, Brown and Company, 2013
Published by arrangement with Lennart Sane Agency AB

© David Sedaris, 2013

© Vertaling uit het Amerikaans: Boukje Verheij, Gerda Baardman en
Lidwien Biekman

© Nederlandse uitgave: Lebowski Publishers, 2013

Omslagontwerp: Dog and Pony

Typografie: Perfect Service, Schoonhoven

ISBN 978 90 488 1684 2

NUR 302

www.davidsedaris.nl

www.lebowskipublishers.nl

Lebowski Publishers is een imprint van Dutch Media Uitgevers bv

Voor mijn zus Amy

Inhoud

Opmerking vooraf van de auteur	9
Tandartsen Zonder Grenzen	11
Goed zo, kereltje	19
Denk anderser	29
Duik in het verleden	35
Vrienden in het getto	49
Dikkoppen	61
Als ik de baas was in de wereld	75
Rustig, tijger	79
De lachvogel	87
Stilstaan	99
Even een mailtje	112
Komt een man een bar binnen	116
Prulschrijver	131
Obama!!!!	139
Vlieg-tuig	147
Ik rem voor het heterohuwelijk	157
Zet 'm op	163
Nasi goor-eng	175
Vrije gezondheidszorg en waarom ik mijn land terug wil	185
Vriendelijk personeel gezocht	189
Afvalrace	195

Dag in dag uit	207
Zoek de verschillen	219
Cold case	225
Droomplek	239
Hondenleven	251

Opmerking vooraf van de auteur

In de loop der jaren ben ik heel wat jongeren tegengekomen die op school in een debatingclub zitten. Behalve debatteren leren ze er ook toespraken houden. Leerlingen korten een gepubliceerd verhaal of essay in tot een vooraf bepaalde lengte en dragen dat dan in wedstrijdverband voor. Speciaal daarvoor heb ik zes korte monologen geschreven die ze voor een jury kunnen voordragen. Ik denk dat ze heel herkenbaar zijn. Ik ben in die verhalen een vrouw, een vader en een zestienjarig meisje met een Brits nepaccent.

Tandartsen Zonder Grenzen

Wat me heeft verbaasd bij het Amerikaanse debat over de gezondheidszorg was al dat gepraat over gesubsidieerde ziektekostenverzekeringen en de veronderstelde nutteloosheid ervan. Het Canadese zorgstelsel werd al vergeleken met genocide, maar nog erger zouden de voorzieningen in Europa zijn, waar de patiënten in afwachting van de uitvinding van aspirine op smerige veldbedden zouden liggen weg te kwijnen. Ik weet niet waar die mensen dat idee vandaan halen, maar in Frankrijk, waar ik de afgelopen dertien jaar met een aantal onderbrekingen heb gewoond, heb ik alleen maar goede ervaringen. In Parijs ben je voor een huisbezoek van je dokter zo'n vijftig dollar kwijt. De laatste keer dat ik een niersteen had, overwoog ik iemand te laten komen, maar zelfs tien minuten wachten leek ondenkbaar, dus nam ik de metro naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis. We hebben gelukkig een appartement in het centrum van de stad, waar de meeste voorzieningen binnen handbereik zijn. Om de hoek zit een apotheek en twee straten verder zit de praktijk van mijn huisarts, dokter Médioni.

Ik heb twee keer op een zaterdagochtend een beroep op hem gedaan, en beide keren zei hij, na zelf de telefoon te hebben opgenomen, dat ik kon langskomen. Ook die consulten kostten ongeveer vijftig dollar. De laatste keer had ik een

bloeduitstorting die mijn linkeroogbal zo ongeveer doormidden spleet.

De dokter keek er even naar en ging toen achter zijn bureau zitten. ‘Ik zou me er geen zorgen over maken als ik u was,’ zei hij. ‘Zoiets moet na een dag of twee wel weer weg zijn.’

‘Maar waar komt het vandaan?’ vroeg ik. ‘Hoe ben ik eraan gekomen?’

‘Tja, hoe kom je meestal ergens aan?’ antwoordde hij.

‘Door het te kopen?’

De keer daarvoor lag ik in bed en voelde ik een bultje in mijn rechterzij, net onder mijn ribbenkast. Alsof er een gevuld ei onder mijn huid zat. *Kanker*, dacht ik. Ik greep naar de telefoon en twintig minuten later lag ik met mijn hemd omhoog op zijn onderzoekstafel.

‘O, dat is niets,’ zei de dokter. ‘Een vetbultje. Honden hebben ze om de haverklap.’

Ik dacht aan andere dingen die honden hebben en waarop ik niet zat te wachten: hubertusklauwen, om maar wat te noemen. Mijnwormen. ‘Kan ik het laten weghalen?’

‘Vast wel, maar waarom zou u dat willen?’

Hij gaf me het gevoel dat het ijdel en lichtzinnig van me was om het zelfs maar te overwegen. ‘U hebt gelijk,’ zei ik. ‘Ik trek gewoon mijn zwembroek wat hoger op.’

Toen ik vroeg of de bult nog groter zou worden, kneep de dokter er eventjes in. ‘Groter? Ja, vast wel.’

‘Wordt hij nog véél groter?’

‘Nee.’

‘Waarom niet?’ vroeg ik.

Zijn stem klonk opeens vermoeid. ‘Geen idee. Waarom groeien bomen niet tot de hemel?’

Médioni houdt praktijk in een appartement op de tweede verdieping van een mooi negentiende-eeuws pand, en als ik daar wegga, denk ik altijd: *Wacht eens even. Heb ik eigenlijk wel een diploma aan de muur zien hangen? Zou 'Dokter' misschien gewoon zijn voornaam zijn?* Niet dat hij onverschillig is, maar ik verwacht toch net ietsje meer dan 'het gaat wel over.' De bloeduitstorting verdween, precies zoals hij had voorspeld, en ik heb sindsdien tientallen mensen ontmoet die een vetbultje hebben en daar prima mee kunnen leven. Misschien wil ik als Amerikaan gewoon grotere woorden voor wat ik heb. Ik verwacht ook iets meer zwaarwichtigheid. 'Ik heb een aantal tests gedaan,' zou ik graag willen horen, 'en ik heb ontdekt dat u een zogeheten bilaterale prolaps van de ganglion hebt, of in termen van de leek: een cartoïdale ruptuur van de veneuze septumus. Honden krijgen ze om de haverklap, en meestal gaan ze eraan dood. Daarom hecht ik eraan dat we vanaf nu de grootst mogelijke voorzichtigheid in acht nemen.'

Voor mijn vijftig dollar wil ik de spreekkamer in tranen verlaten, maar in plaats daarvan loop ik naar buiten met het gevoel dat ik een hypochonder ben, een van de weinige dingen waarvan niemand me kan beschuldigen. Hoewel mijn Franse huisarts dus een tikje tegenvalt, compenseert mijn Franse parodontoloog dat ruimschoots. Ik kan alleen maar positief zijn over dokter Guig, die me qua tandvlees echt voor de poorten van de hel heeft weggesleept. In de tien jaar dat we elkaar kennen heeft hij tot tweemaal toe een chirurgische ingreep verricht. En vorig jaar heeft hij vier snijtanden uit mijn onderkaak verwijderd, gaten geboord in mijn kaakbeen en twee implantaten geplaatst. Maar eerst vroeg hij me te gaan zitten en nam hij de hele procedure met me door, waarbij hij een heleboel grote woorden gebruikte waardoor ik me

heerlijk tragisch en belangrijk voelde. ‘Ik zal dinsdagochtend om negen uur de operatie verrichten, en die zal hooguit drie uur in beslag nemen,’ zei hij – allemaal in het Frans, zoals gebruikelijk. ‘Om zes uur ’s avonds gaat u naar de tandarts voor uw tijdelijke implantaten, maar toch zou ik u willen verzoeken die dag in zijn geheel vrij te houden.’

Toen ik thuiskwam, vroeg ik aan mijn partner Hugh: ‘Waar denkt hij nou dat ik naartoe zou gaan zonder die vier tanden?’

Voor behandelingen en controles ga ik naar dokter Guig, maar de halfjaarlijkse grondige reiniging van mijn gebit wordt uitgevoerd door zijn vrouwelijke compagnon, dokter Barras. Zij doet allerlei onzegbare dingen in mijn mond, en omdat ik ervan ga zweten, ben ik ertoe overgegaan een stel schone kleren mee te nemen en me om te kleden op de wc voordat ik naar huis ga. ‘O, *monsieur* Sedaris,’ zegt ze grinnkend. ‘Wat bent u toch een klein kind.’

Een jaar geleden kwam ik bij haar binnen en verkondigde dat ik sinds mijn vorige bezoek elke avond had geflost. Ik verwachtte hiermee lof te oogsten – ‘Wat een toewijding, wat een discipline!’ – maar in plaats daarvan zei ze: ‘O, dat is niet nodig hoor.’

Zo ging het ook toen ik klaagde over de ruimte tussen mijn tanden. ‘Als kind heb ik een beugel gedragen, misschien heb ik er nu weer een nodig,’ zei ik tegen haar. Een Amerikaanse tandarts zou me naar een orthodontist hebben doorverwezen, maar in de ogen van dokter Barras stelde ik me alleen maar aan. ‘U hebt wat we in Frankrijk een “mazzelgebit” noemen,’ zei ze. ‘Waarom zou u daar iets aan willen veranderen?’

‘Eh, omdat ik nu kan flossen met de ceintuur van mijn badjas?’

‘Ach,’ zei ze, ‘hou toch op met dat flossen. U hebt ’s avonds wel iets beters te doen.’

Ja, als ik mazzel heb.

Dokter Barras heeft een zieke moeder en een langharige kat die Andy heet. Terwijl ik daar met mijn waffel wijd open lig te zweten, wroet zij met haar elektrische haak onder mijn tandvlees en praat me bij over haar leven sinds mijn laatste bezoek. Ik vertrek steevast met een mond vol bloed, maar ik kijk altijd weer uit naar mijn volgende afspraak. Zij en dokter Guig zijn mijn mensen, helemaal los van Hugh, en al zou het te ver voeren om ze vrienden te noemen, ik denk wel dat ze me zouden missen als ik aan een vetbult zou overlijden.

Ongeveer net zo gaat het met mijn tandarts, dokter Granat. Hij heeft niet mijn implantaten vervaardigd – dat was het werk van een tandprotheticus – maar hij heeft wel de afdrukken gemaakt en ervoor gezorgd dat de tanden pasten. Dat deed hij in de loop van vijf bezoeken in de winter van 2011. Eén keer per week ging ik naar zijn praktijk en besteedde mijn tandartsstoel. Vervolgens leunde ik achterover en opende mijn mond. ‘*Ça va?*’ vroeg hij om de vijf minuten, oftewel: ‘Gaat het?’ En dan stootte ik een geluidje uit. Als een deurbel. ‘*Ie-ung.*’

Het plaatsen van implantaten gaat in twee fasen. De eerste tanden die erin worden geschroefd, de tijdelijke, zijn vormeloze klompjes in de verkeerde kleur. De definitieve zijn met meer zorg gemaakt en op de een of andere manier zo bijgekleurd of geverfd dat ze niet met hun burens vloeken. Mijn vier kunstsnijtanden zitten aan elkaar vast, zodat ze één geheel vormen, en zijn met een echte schroevendraaier ingebracht. Omdat je tanden je beet beïnvloeden, moeten

ze precies goed geplaatst worden, dus zette mijn tandarts ze erin en haalde ze er weer uit om kleine aanpassingen aan te brengen. Erin en eruit, steeds opnieuw. Alle pijn had ik intussen al achter me gelaten, dus bleef ik lijdzaam liggen en probeerde een voorbeeldige patiënt te zijn.

Bij dokter Granat hangt vlak onder het plafond een kleine televisie met het geluid uit, en elke keer als ik bij hem ben, staat het Franse Travel Channel aan. ‘Voyage’, heet het daar. Op een keer zag ik een groepje bergbewoners een jak versieren. Ze hingen er nog net geen lampjes aan, maar verder leek alles toegestaan: linten, belletjes, zilveren pieken op de punten van zijn hoorns.

‘Ça va?’

‘Ie-ung.’

Een andere keer waren we ergens in Afrika, waar een gezin met drie kinderen in de grond spitte en iets blootlegde wat eruitzag als een hol vol muizen. De assistente van dokter Granat kwam even binnen om iets te vragen, en toen ik weer naar het scherm keek, waren de muizen gevild en als kebab aan stokjes geregen. Opnieuw werd ik afgeleid door iets, en toen ik weer opkeek zat het Afrikaanse gezin de muizen te grillen boven een kampvuur en ze uit het vuistje op te eten.

‘Ça va?’ vroeg dokter Granat, en ik stak mijn hand op: internationale tandheelkundige gebarentaal voor ‘ik heb een mededeling die echt niet kan wachten’. Hij haalde zijn schroevendraaier uit mijn mond en ik wees naar het scherm. ‘*Ils ont mangé des souris en brochette*’, zei ik, oftewel: ‘Ze hebben muizen aan een spies gegeten.’

Hij keek op naar het tv’tje. ‘*Ah, oui?*’

Als trouwe Travel Channelkijker verbaast dokter Granat zich nergens meer over. Hij heeft alles al gezien en is zelf ook

een ware globetrotter. Net als dokter Guig. Dokter Barras heeft de laatste tijd geen spannende reizen gemaakt, maar dat kan natuurlijk ook niet, met haar zieke moeder.

Je zou denken dat ik, met al die tandheekundigen om me heen, inmiddels iets minder op een halloweenpompoeën lijk. Je zou denken dat ik mijn tanden wel in een maïskolf kan zetten of op z'n minst een kippenpootje kan afkluiven, maar dat gaat de komende jaren echt niet gebeuren: niet voordat we mijn twee voortanden en de wiebelige snijtanden aan weerszijden daarvan onderhanden hebben genomen. 'Maar als dat gebeurd is, zal ik nog steeds regelmatig terug moeten komen, toch?' vroeg ik enigszins paniekerig aan dokter Guig. 'Mijn tandvlees is toch nog niet genezen?'

Vroeger meed ik tandartsen en parodontologen als de pest, maar tegenwoordig stalk ik ze zo ongeveer, niet omdat ik uit ben op een Hollywood-glimlach, maar omdat ik van hun gezelschap geniet. Ik ben helemaal gelukkig in hun wachtkamer, met al die stapels *Gala's* en *Madame Figaro's* op de tafel. Ik hou van hun Franse gemompel achter hun mondmasker. Geen van hen zal me ooit David noemen, hoe vaak ik ze daartoe ook uitnodig. Nee, ik ben monsieur Sedaris, en dan bedoelen ze niet mijn vader, maar het kleinere Europese model. De monsieur Sedaris met de vier implantaten in zijn onderkaak. De monsieur Sedaris met het mazzelgebit, die zo hevig zweet dat hij twee kilo lichter de praktijk verlaat. Dat ben ik, die man die naar de wc wijst en de receptioniste vraagt of hij gebruik mag maken van het kleinste kamertje, en die in schone kleren de trap af sjokt met een bitterzoete glimlach om zijn bloeddorlopen mond, terwijl hij de dagen aftelt tot hij weer terug mag komen om zich over te leveren aan deze merkwaardige gesubsidieerde gezondheidszorg.

Goed zo, kereltje

Het was winter en ik liep in New York de tijd te doden voordat mijn film begon. Langs de stoepranden lagen resten sneeuw van de week ervoor, en mijn aandacht werd net getrokken door alle rotzooi die erin lag, toen ik een man hoorde schreeuwen: ‘Burgerarrest!’ Nu wist ik wel dat er zoiets bestond, maar je hoort nooit dat iemand er gebruik van maakt, dus nam ik aan dat het een grap was: iets met een verborgen camera of zo, of een student die een filmpje maakte.

‘Burgerarrest!’ herhaalde de man. Hij stond voor de Fairway, een supermarkt op de hoek van Broadway en 74th Street. Keurig, leigrijs haar bedekte zijn hoofd van achteren en opzij, maar bovenop was hij kaal en zag zijn schedel rood van de kou. De man droeg een dik donsjack en toen ik dichterbij kwam zag ik dat hij de schouder van een jongen aanraakte – hij had hem niet echt vast, maar tikte hem aan, alsof hij beslag op hem legde.

‘Burgerarrest! Burgerarrest!’ Ik vroeg me af wat voor misdaad er was begaan, en als ik zo eens keek naar de mensen om me heen, van wie er een heleboel waren blijven staan of in elk geval de pas inhielden, was ik niet de enige. Er was iets zilverkleurigs op de grond gevallen en net toen ik zag dat het een viltstift was, stormde een echtpaar de winkel uit – de ouders van de jongen, nam ik aan, want ze schaarden zich

ijlings aan zijn zijde. ‘Burgerarrest,’ herhaalde de man. ‘Hij stond de brievenbus te bekladden!’

Ik verwachtte dat de ouders zouden zeggen: ‘Wát heeft hij gedaan?’ Maar in plaats van hun schuldig kijkende zoon te berispen, keerden ze zich tegen de man die hem had betrappt. ‘Waar haalt u het recht vandaan ons kind aan te raken?’

‘Maar de brievenbus,’ legde de man uit. ‘Ik zag hem...’

‘Het kan me niet schelen wat hij deed,’ zei de vrouw. ‘U heeft het recht niet mijn zoon aan te raken.’ Uit haar mond klonk het als een seksueel getinte daad, alsof hij zijn hand op de billen van de jongen had gelegd in plaats van hem gewichtloos op zijn schouder te laten rusten. ‘Wie denkt u wel dat u bent?’ Ze wendde zich tot haar man. ‘Douglas, bel de politie.’

‘Ben ik allang mee bezig,’ zei hij.

Terwijl ik hem het nummer zag intoetsen, dacht ik: *Méén je dat nou? Is dit jullie reactie?* Als ik op mijn dertiende was betrappt op het bekladden van een brievenbus, zouden mijn ouders de man hebben bedankt en hem de hand hebben geschud. ‘Wij nemen het verder wel over,’ zouden ze hem hebben gerustgesteld. En dan hadden ze me voor het oog van alle omstanders een pak slaag gegeven – niet een paar lichte tikjes voor de vorm, maar het echte werk, met losse tanden en gesmoorde smeekbeden om genade. En dat was nog maar het begin geweest. Niet alleen zou mijn zakgeld worden ingehouden, maar als ik ooit nog de vrijheid wilde proeven, moest ik ervoor betalen: voor elk uur buiten mijn kamer een dollar. Met de prijzen van tegenwoordig zou dat, pak ’m beet, zeventien dollar zijn.

‘Maar hoe kunnen jullie nou van me verwachten dat ik ga werken als ik niet naar buiten kan?’ zou ik hebben gejammerd.

‘Dat had je dan maar moeten bedenken vóórdat je die brievenbus bekladde,’ zou mijn vader hebben gezegd – dit terwijl mijn moeder mijn armen achter mijn rug hield en hij me met een golfclub sloeg. In mijn ballen.

Nooit zouden ze me klakkeloos hebben verdedigd, of zelfs maar naar mijn kant van het verhaal hebben gevraagd, want een kind behandelde je natuurlijk niet als gelijke. Als een vreemde man je beschuldigde van een illegale activiteit, dan had je het gewoon gedaan. Of kwam het daar feitelijk op neer. Of had je het op z’n minst overwogen. Onderhandelen was er niet bij – niks geen moderne opvoedmethoden. Al die jonge moeders die hun explosieve peuters door de supermarkt vervoeren. Het kind heeft altijd een presidentieel klinkende naam en gedraagt zich er ook naar. ‘Ja, mama hoort je wel,’ zegt zo’n vrouw dan, ‘maar nu moet je eerst mama’s haar loslaten en die chocospkjes terugleggen.’

‘Nee!’ gilt McKinley of Madison, Kennedy of Lincoln of de rood aangelopen kleine Reagan dan. Als ik zoiets zie gebeuren, krijg ik altijd de neiging in te grijpen. ‘Luister,’ wil ik zeggen. ‘Ik heb zelf geen kinderen, maar de beste oplossing lijkt me nu om dat joch een pets voor zijn kop te geven. Hij houdt misschien niet op met huilen, maar hij heeft hij er dan in elk geval een goede reden voor.’

Ik weet niet hoe die ouders het doen, elke avond uren besteden aan het instoppen van hun kinderen, verhaaltjes aan ze voorlezen over ondeugende katjes of zehonden die een uniform dragen, en dezelfde verhaaltjes nóg een keer voorlezen als het kind dat eist. Onze ouders brachten ons vroeger naar bed met twee simpele woorden: ‘Kop dicht.’ Dat was altijd het laatste wat we hoorden voordat het licht uitging. Onze kunstuitingen hingen niet op de koelkast of waar dan

ook, omdat onze ouders heel goed doorhadden wat het was: prutswerk. Ze woonden niet in het huis van hun kinderen, wij woonden in het hunne.

Ook mochten we niet kiezen wat we aten. Ik heb een vriendin met een kind van zeven dat alleen iets blijft als het wit is. Als ik dat had geprobeerd, zouden mijn ouders hebben gezegd: 'Jij je zin,' en me een bord stijfsel hebben voorgezet, gevolgd door muurspecie en misschien, als ik me netjes gedroeg, wat sperma. Toch gingen ze absoluut niet door voor streng en van mishandeling was geen sprake. De regels waren gewoon anders in die tijd, met name als het ging om lijfstraffen. Je mocht niet alleen je eigen kinderen slaan, maar ook die van anderen. Ik was elf toen iemand bij ons in de straat mijn moeder een vuile teef noemde. 'Ik deed helemaal niets bijzonders,' zei ze tegen mijn vader. 'Ik was met Lisa naar de dokter geweest en we reden gewoon naar huis en opeens, vanuit het niets, roept die jongen dat naar me.' Mijn moeder, die toen vier maanden zwanger was van mijn broer Paul, stak een sigaret op en schonk wat wijn in uit het tweehonderdlitervat naast de broodrooster.

'Welke jongen?' vroeg mijn vader. Hij was net terug van zijn werk en stond in de keuken een gin met ijs te drinken. Voor hem op het aanrecht lagen wat crackers en een blokje roomkaas met barbecuesaus. 'Afblijven,' zei hij toen ik naar het mes greep. 'Dat is godverdomme voor mij.'

'Maar ik mag toch wel...'

'Als je iets lekkers na het werk wilt, moet je een baan nemen,' zei hij. Hij was zeker even vergeten dat ik elf was.

'Zeg, wie is dat joch dat je moeder voor teef heeft uitmaakt?' vroeg hij. 'Ik wil zijn naam weten, dan zal ik wel eens een woordje met hem wisselen.'

Ik zei dat ik het niet wist, en hij keek me teleurgesteld aan, zoals je kijkt naar een hopeloze onbenul. ‘Kom op, je hebt vast wel een vermoeden.’

‘Geen flauw idee.’ Niemand bij ons in de straat had reden mijn moeder te haten. Waarschijnlijk was het iemand die alleen maar zijn nieuwe scheldwoord uittestte – een beetje laat, trouwens, want aan onze kant van de straat hadden we het al maanden geleden ontdekt. ‘Het betekent “vrouwtjes-hond”’, legde ik uit aan mijn zusjes, ‘maar het betekent ook “een vrouw die chagrijnig is en altijd loopt te vitten”’.

De dag waarop iemand mijn moeder een teef noemde was niet anders dan alle andere. Mijn vader kwam net zoals altijd terug van zijn werk. Hij dronk zijn gin en at zijn feestelijke borrelhapje. Toen mijn moeder zei dat het eten klaar was, deed hij zijn jasje uit, stapte uit zijn broek en kwam bij ons zitten. Boven tafel was hij honderd procent zakelijk-casual – gestreken overhemd, losgetrokken stropdas – maar eronder louter onderbroek en blote benen. ‘Zo, ik hoorde van je moeder dat iemand vanmiddag een lelijk woord tegen haar heeft geroepen,’ zei hij, terwijl hij mijn oudste zusje aankeek. ‘Jij zat bij haar in de auto. Enig idee wie het was?’

Lisa gokte dat het Tommy Reimer was, niet omdat ze hem duidelijk had gezien, maar omdat het vlak bij zijn huis was gebeurd.

‘Tommy Reimer, hè?’ Mijn vader keek over tafel naar mijn moeder. ‘Is dat er niet een van Arthur?’

‘O, Lou, laat toch zitten,’ zei mijn moeder.

‘Wat bedoel je, laat toch zitten? Een knul die zulke taal uitslaat heeft een probleem, en ik ga ervoor zorgen dat daar wat aan gedaan wordt.’

‘Misschien heb ik hem verkeerd verstaan,’ zei mijn moe-

der. 'Of misschien dacht hij dat ik iemand anders was. Dat zal het wel geweest zijn.'

'Geloof maar dat ik ernaar zal vragen als ik hem spreek,' zei mijn vader, zijn teken dat het onderwerp was afgesloten en dat we het nu over iets anders gingen hebben. Toen haar kinderen allemaal groot waren en op zichzelf woonden, at mijn moeder vaak in haar eentje voor de tv, uren nadat ze mijn vader zijn eten had voorgezet, maar in die tijd aten we net als elk ander gezin bij ons in de straat om zes uur 's avonds. Het was begin september en het was nog licht buiten, en hoewel ik niet meer weet wat we aten, herinner ik me nog precies hoe ik ineenkromp bij het geluid van de deurbel.

God, nee hè, dacht ik, net als iedereen aan tafel. Want als er tijdens het avondeten iemand aanbelde, wilde mijn vader altijd per se zelf open doen om degene die voor de deur stond in niet mis te verstane bewoordingen mee te delen dat het geen goed idee was mensen onder het eten te storen. Het kon een vrouw van verderop uit de straat zijn, of misschien een vriendje of vriendinnetje. Het kon een meisje van de scouting zijn dat koekjes verkocht of een onbekende man met een petitie, maar als die deur werd opengerukt, had de persoon erachter altijd dezelfde uitdrukking op zijn of haar gezicht: een geschrokken, bevreemde blik die zich in die mildere, beleefdere tijd nog liet vertalen als: 'Waar is uw broek, meneer?'

Lisa was die dag eerder van school weggegaan. Een klasgenootje zou een huiswerkopdracht langsbrengen en omdat mijn zusje bang was dat zij het was, vloog ze overeind, rende naar de andere kamer en riep: 'Laat maar, ik ga al.'

Mijn vader kwam overeind en liet zich weer op zijn stoel zakken. 'Zeg maar tegen wie het ook is dat we verdomme zitten te eten.' Vol verontwaardiging keek hij naar mijn moeder.

‘Wie belt er nou in vredesnaam op dit tijdstip aan?’

We spitsten allemaal onze oren om te horen wie onze bezoeker was, en toen Lisa zei: ‘O, hallo Tommy,’ sprong mijn vader op en rende naar de deur. Tegen de tijd dat wij daar aankwamen kleefde de jongen, die een klas onder mij zat, al tegen de houten omheining van onze carport. Mijn vader hield hem bij zijn nek vast en zijn beentjes bungelden een meter boven de grond.

‘Pa,’ riepen we. ‘Pa, stop. Dat is de verkeerde jongen. Je moet Tommy Reimer hebben. Dit is Tommy Williams!’

‘Wíé?’ In zijn overhemd en onderbroek zag hij er tegelijk indrukwekkend en cartoonesk uit, als een beer die zich heeft aangekleed voor een sollicitatiegesprek.

‘Lou, zet die jongen in godsnaam neer,’ zei onze moeder.

Mijn vader liet Tommy op de grond zakken, waar hij dubbelgevouwen naar adem hapte. Het was een mollig ventje met een sproetig en normaal gesproken bleek gezicht, dat nu vuurrood was.

‘Hé, jochie,’ zei mijn vader, plotseling o zo zoetsappig en doorzichtig. Hij legde zijn hand op Tommy’s schouder. ‘Gaat het een beetje? Heb je zin in ijs? Wat dacht je van een schaal-tje ijs?’

‘Nee, dank u,’ bracht Tommy schor uit. ‘Ik geloof dat ik maar naar huis ga.’

‘Niets daarvan,’ zei mijn vader, en hij duwde de jongen naar binnen. ‘We willen graag dat je nog even blijft. Kom binnen en schuif aan.’ Hij draaide zich naar mij om en fluis-terde: ‘Haal als de sodemieter ergens ijs vandaan.’

Als we iets fatsoenlijks in huis hadden gehad, iets wat in de verste verte op echt ijs leek, was het allang op geweest. Dat wist ik, en dus sloeg ik de vriezer in de keuken en de

reservevriezer in de schuur over en liep regelrecht naar het verwaarloosde toendrageval in de kelder. Achter de kippen die jaren geleden in de aanbieding waren gekocht, en de rollades die als kastanjes lagen ingekapseld in een bloedroze laag ijskristallen, vond ik een bak puskleurige ijsmelk met vanillesmaak. Die was al zo lang bevroren dat zelfs ik, een kind nog, me oud voelde toen ik het prijsstickertje zag. ‘Vijfendertig cent! Daar kun je nu écht niks meer voor krijgen.’

Dat dat door mijn hoofd ging terwijl mijn vriendje als een gemengeld roodborstje aan onze eettafel zat, spreekt boekdelen over die tijd. Zelfs als Tommy was ontsnapt en naar huis gerend, is het niet waarschijnlijk dat zijn ouders de politie hadden gebeld, laat staan smartengeld hadden geëist en ons tot de bedelstaf hadden gebracht. De volgende keer dat onze vaders elkaar op straat tegenkwamen zou er geen onvertogen woord vallen, en waarom ook wel? Hun zoontje was niet omgekomen, hij had het alleen een minuut zonder zuurstof moeten doen. En daar werd hij toch alleen maar hard van?

Toen ik de bak ijsmelk openmaakte, zag ik dat die was ontdooid voordat hij de laatste keer was ingevroren. Onder een soort sneeuwlaagje zat een veel te gladde substantie die zo hard was dat de lepel ervan kromboog en er alleen wat dunne, doorzichtige schilfers vanaf kwamen. Het duurde even, maar met al mijn kracht wist ik uiteindelijk een portie los te bikken. Die nam ik mee naar binnen en zette ik voor Tommy op tafel. Het was vreemd: hij met dat toetje voor zijn neus terwijl wij allemaal nog ons warme eten naar binnen moesten werken. Een tijdje bleef hij zo zitten, met gebogen hoofd en knipperende ogen. Mijn vader besloot dat uit te leggen als een blijk van verwondering. ‘Ja, echt,’ zei hij. ‘Dat is allemaal

voor jou. En we hebben vast nog wel méér als je wilt.’

Tommy keek om zich heen. Zeven paar ogen staarden hem verwachtingsvol aan, en hij pakte zijn lepel.

‘Toe maar,’ zei mijn vader. ‘Goed zo, kereltje. Eet maar lekker op.’